

NR. 5 2007 PRIS 59,75

LIVING DESIGN

LOFT STORIES

TOP INDRETNINGER
MILANO + MOSKVA

DESIGNRAPPORT
HELSINKI

YKSI
KAKSI
COOL

GOODBYE DARKNESS

TEMAET ER LYS

LÆKRE LAMPER + FANTASTISKE FORMER
LYSETS STORMESTER + BLÆNDENDE HVID MODE

SKIFT BOGHOLDER
DE FEDESTE NYE REOLE

IKON
CHANEL N°5

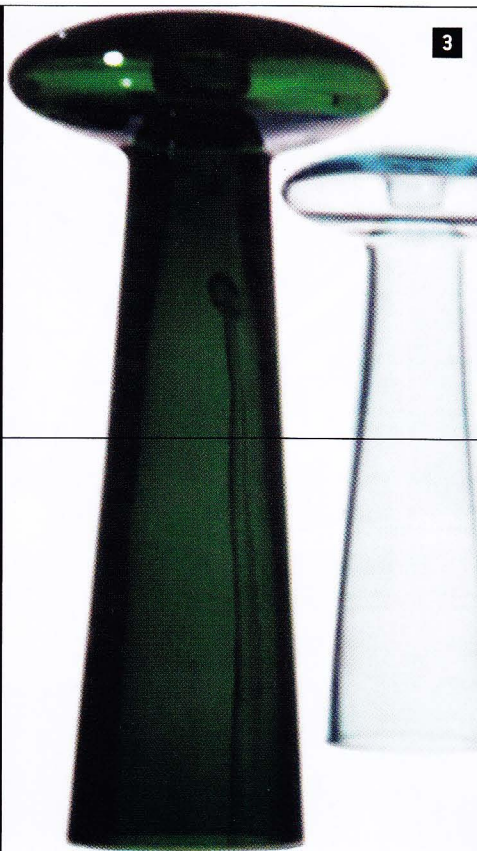
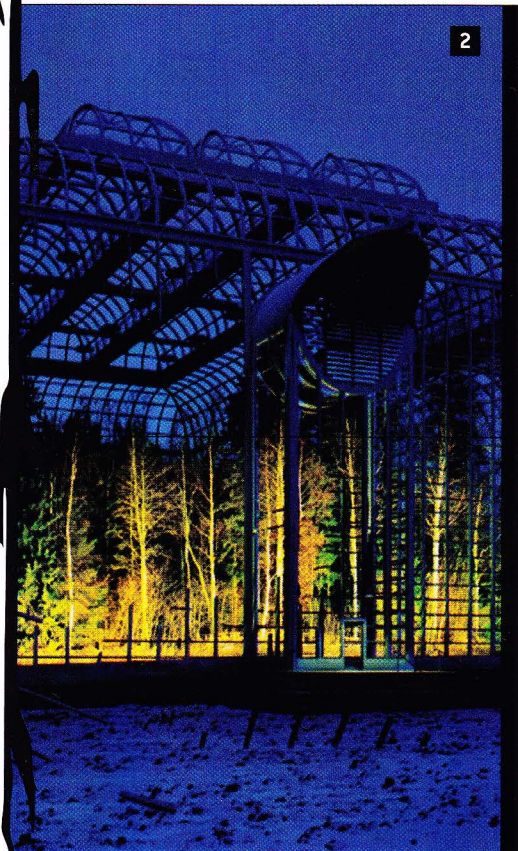
SHOWROOM
VI MØDES I BAREN

UBD 17.12.2007 - 10.02.2008

5 701837 007235 05

HELSINKI

1. NATURPOWER. Multimediale installation af Marita Liulia for Marimekko, der blev vist på efterårets Habitare-møbelmesse. **2. POST-NATURLIG MELANKOLI.** En af fotografen Ilkka Halsos smukke og dybt forstemmende foto-konstruktioner. **3. ORGANISK ABSTRAKTION.** Harri Koskinens Atlas-lysestager for Iittala. **4. FLOWER POWER.** Maija Isolass klassiske storblomstrede mønstre hører til Marimekkos mest sælgende.

FINSK (RE)FORM: MED EN NY GENERATION AF TALENTER OPLEVER FINSK DESIGN EN RENÆSSANCE PÅ FLERE FRONTER. MÅSKE FORDI FINNERNE GRUNDLÆGGENDE TALER KLART OG STÆRKT OM FUNKTIONALITET OG BÆREDYGTIGHED. I ANLEDNING AF FINLANDS 90-ÅRS DAG TOG CAMILLA ALFTHAN TIL HELSINKI – DER NETOP ER BLEVET KÅRET TIL COOLEST CITY IN THE WORLD – FOR AT TAGE PULSEN PÅ FINSK DESIGN.

ORGANISKE FORMER. FUNKTIONALITET. OG EN BESKEDEN ENKELHED. Det plejer at være kodeordene, når udlandet forsøger at formelsætte finsk design. Og heri ligger rigtig nok, at samspillet mellem natur og historie har spillet en særlig rolle i udviklingen af den finske stil.

Det var ønsket om selvstændighed, som i slutningen af 1800-tallet satte gang i finernes kreativitet. Med den verdensberømte arkitekt Eliel Saarinen i front blev Helsinki præget af en national jugendstil med arkitektur inspireret af nationaleposet Kalevala – Heltenes Land.

I 1930'erne satte arkitekten Alvar Aalto et altdominerende præg på den finske designidentitet med sin funktistil og modernistiske birketræmøbler med de karakteristiske og revolutionerende bøjede former.

Men den virkelig gyldne periode opstod efter 2. verdenskrig, som havde efterladt Finland i dyb armød. Manglen på byggematerialer skabte en enkel og minimalistisk stil. Glas var et udtryksfuldt og billigt materiale, og her kom en ny generation af markante glaskunstnere på banen.

Under mottoet 'smukkere hverdagsting' designede Kaj Franck brugskunst for Iittala, som for længst er blevet klassikere. Marimekko, der blev grundlagt i 1951, skabte en ny finsk mode med grafiske print og stærke farver, der stod i kærkommen kontrast til efterkrigstidens masseproducerede og farveløse tekstiler.

Design handler som bekendt ikke kun om æstetik, men også om menneskelige værdier. Mens de europæiske modernister tilbage i 1930'erne designede for en elite, demokratiserede finnerne deres design. Design blev også systematisk brugt til at markedsføre Finland i udlandet. I 1950'erne og 1960'erne vandt designerne prestigefyldte priser på Milano Triennialen og turnerede med udstillinger i USA, Asien og Australien.

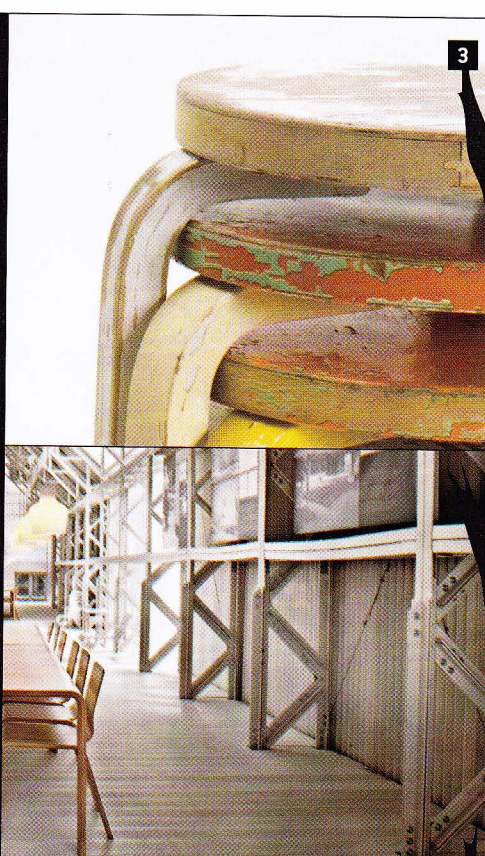
Efter nogle stille årtier er finsk design ved at vende stærkt tilbage igen. Grundlæggende handler det stadig om funktionalitet og bæredygtighed, selv om globaliseringen har sat sit præg på de unge designere, som på eget initiativ rejser ud og udstiller deres ting. Og i stadig større grad får deres ting produceret af udenlandske firmaer. Vi præsenterer her nogle af de vigtigste navne.

1

2

3

ARTEK / ARVEN FRA AALTO + PARLØB MED DIXON

MØBELFIRMAET ARTEK, GRUNDLAGT 1935, ER FOR LÆNGST BLEVET FINSK KULTURARV OG HAR MEDVIRKET TIL AT FÅ DEN NATIONALE ÆSTETIK UD OVER LANDEGRÆNSERNE. FIRMAET HAR I DAG DEN ENGLSKE STJERNEDESIGNER TOM DIXON I FRONT, OG BUDSKABET HANDLER STADIG OM FUNKTIONALITET OG BÆREDYGTIGHED.

NOGLE GANGE KRÆVER DET EN UDLÆNDING for at se tingene i et nyt perspektiv. For fire år siden bad Artek derfor London-designeren Tom Dixon (1) om at forestå firmaets kreative ledelse og udvikling. Og beslutningen var ikke så eksotisk, som man kunne tro.

Allerede i 1936 gik 80 procent af Arteks eksport til Storbritannien, takket være adelsmanden Philip Morton Shand (farfar til Camilla, grevinden af Cornwall), som havde indledt et årelangt samarbejde og venskab med arkitekten Alvar Aalto (5). Året før havde Aalto grundlagt Artek med sin hustru Aino, kunsthistorikeren Nils Gustav Hahl og Marie Gullichsen – arving og boheme, og efter sigende Aaltos elskerinde. Ideen var at producere de møbler, som Aalto havde skabt til Viborg-biblioteket i Karelen og Paimio Sanatoriet. Men også at skabe et radikalt manifest, som foruden moderne design indeholdt kunst og fotoudstillinger, og som skulle få en inspirerende og dannende rolle i det finske samfund som et vindue til den store verden og fremtiden. Selve navnet Artek står for kunst og teknologi og dermed to modpoler: noget følelsesladet og noget rationelt, som forenes i en progressiv livsstil.

DE FINSKES KRONJUVELER KAN KØBES. I dag er Aaltos manifest blevet en del af den finske kulturarv. Møblernes strenge og rene linjer afspejler fortsat en modernitet såvel som den karrige finske natur. I en verden med en overflod af designbud gælder mantraet om less is more, mindre er vitterlig mere i den moderne

finske designtradition. »Aalto er den overlegne leder inden for finsk æstetik, og i finernes tankegang er intet lige så godt. Hvis du stiger ind i en taxa, vil chaufføren have en mening om ham. Den slags ville du aldrig opleve i Storbritannien. Aalto er Finlands kronjuveler, som du kan købe,« fortæller Tom Dixon i Arteks showroom, som ligger i en nedlagt busfabrik i udkanten af Helsinki.

»Lige fra begyndelsen har han været utrolig populær. Når de franske modernister i 1920'erne solgte ti chaiselonger, solgte Aalto titusindvis. Han gjorde møblerne tilgængelige for folk, mens de tyske og franske modernister var mere interesserede i at skabe prototyper for rige mennesker. Aalto var interesseret i at eksportere.«

Tom Dixon understreger, at designerne i 30'erne var utrolig grænseoverskridende, og mener, at folk generelt i dag er blevet bange og statiske. Og at Aalto i et firma som Artek var blevet forstenet som ikon-status. »Og det er altså ikke den rette måde at bruge virksomhedens dna på,« forklarer han.

NYE SERIER OG GENSALG AF KLASSIKERE. Tom Dixon har for nylig lanceret en ny møbelserie i bambusfiner for Artek, den hedder Bambu (2 + 7) og er i øvrigt designet af danskeren Henrik Tjørby, der på det tidspunkt arbejdede for Dixon. Satsningen på bambus ligger godt i tråd med, at firmaet grundlæggende altid har været meget internationalt og har handlet om udforskningen af nye materialer og teknikker. Men den er også en naturlig forlængelse af, at Aalto selv holdt af at tilføre indflydelser fra andre steder og gøre dem finske.

»Når man prøver nye ting, får man nye ideer. Bambus er et utroligt materiale, som kan vokse en meter om dagen. Nogle gange er det stærkere end stål. Det tog os fire år at få bambussen til at gøre, som vi ville. Men ser man på historien, arbejdede Aalto fem år på at udvikle en teknik til at bøje birketræ til benene på sine stole og taburetter,« fortæller han.

Fabrikken, som laver de ikoniske møbler, er stadig den samme, mens træet til

4

7

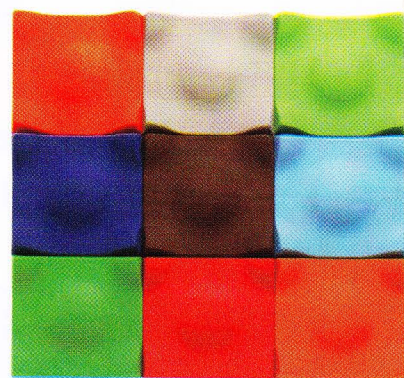
5

6

8

de klassiske møbler kommer fra de samme birkeskove. I de forløbne 72 år er der solgt 8 millioner af Aaltos berømte stabelskamlar.

»Et af vores bedste projekter var, da vi begyndte at købe gamle Aalto-møbler tilbage for at sælge dem igen [3]. De bliver smukkere af at blive brugt. Det lyse træ bliver brunt i solen. Derfor har vi et vigtigt budskab, som handler om bæredygtighed. Vores møbler stiger i værdi, jo ældre de bliver,« fortæller Dixon, som også ser virksomheden som en platform for andre bæredygtige projekter.

»Alle prøver i dag at lave alt, og dermed mister tingene deres særegenhed. Artek's budskab er meget klart, og konceptet er sundt og ærligt. I dag, hvor folk er interesserede i bæredygtighed og vil vide, hvor tingene kommer fra, passer det godt i tidsånden.«

Og alt behøver ikke at være i naturlige materialer. Artek samarbejder med den finske skovindustri om at skabe en ny komposit af træ og plastic fra genbrugte klistermærker.

Som Tom Dixon siger: »Hvis Aalto levede i dag, ville jeg være meget overrasket, hvis han ikke var involveret i plastic.« www.artek.com

og arkitektur på nye måder. Men fremtidsudsigterne i Finland var på det tidspunkt nærmest ikke-eksisterende. I 1997 tog Valvomo derfor lån i banken og drog til møbelmessen i Milano med udstillingen Snowcrash, som bl.a. også Ilkka Suppanen var med til at arrangere. Snowcrash udløste en medielavine, som var med til at få finsk design ud over landegrænserne, og udstillingens udtryksfulde design fik en produktionsaftale med det svenske firma Proventus.

I dag står Valvomo for nye finske klassikere som Movie-sofasystemet [4], soundwave-panelet [8], der er lavet af genbrugspolyester og oprindeligt blev skabt for at dæmpe støj i cafeer og offentlige rum. Panelets visuelle effekt har gjort det til et kultobjekt, som sælger mellem 10-12.000 eksemplarer årligt. Globowlampen [6], der pustes op, når den tændes, er også blevet en klassiker, som har vundet indpas på MoMA i New York. De skulpturelle Chip-divaner udkommer i dag i flere forskellige stærke farver og kan stå alene som æstetiske objekter.

»Mens nogle designere arbejder ud fra konsensus og kan diskutere en designløsning, indtil den oprindelige idé forfladiges, er vi i Finland mere lige på og direkte. Det sikrer et stærkere og mere individuelt udtryk,« siger den ene af gruppens medlemmer, Ilkka Terho. www.valvomo.com

VALVOMO / INDIVIDUALISTISK FÆLLESKUNST

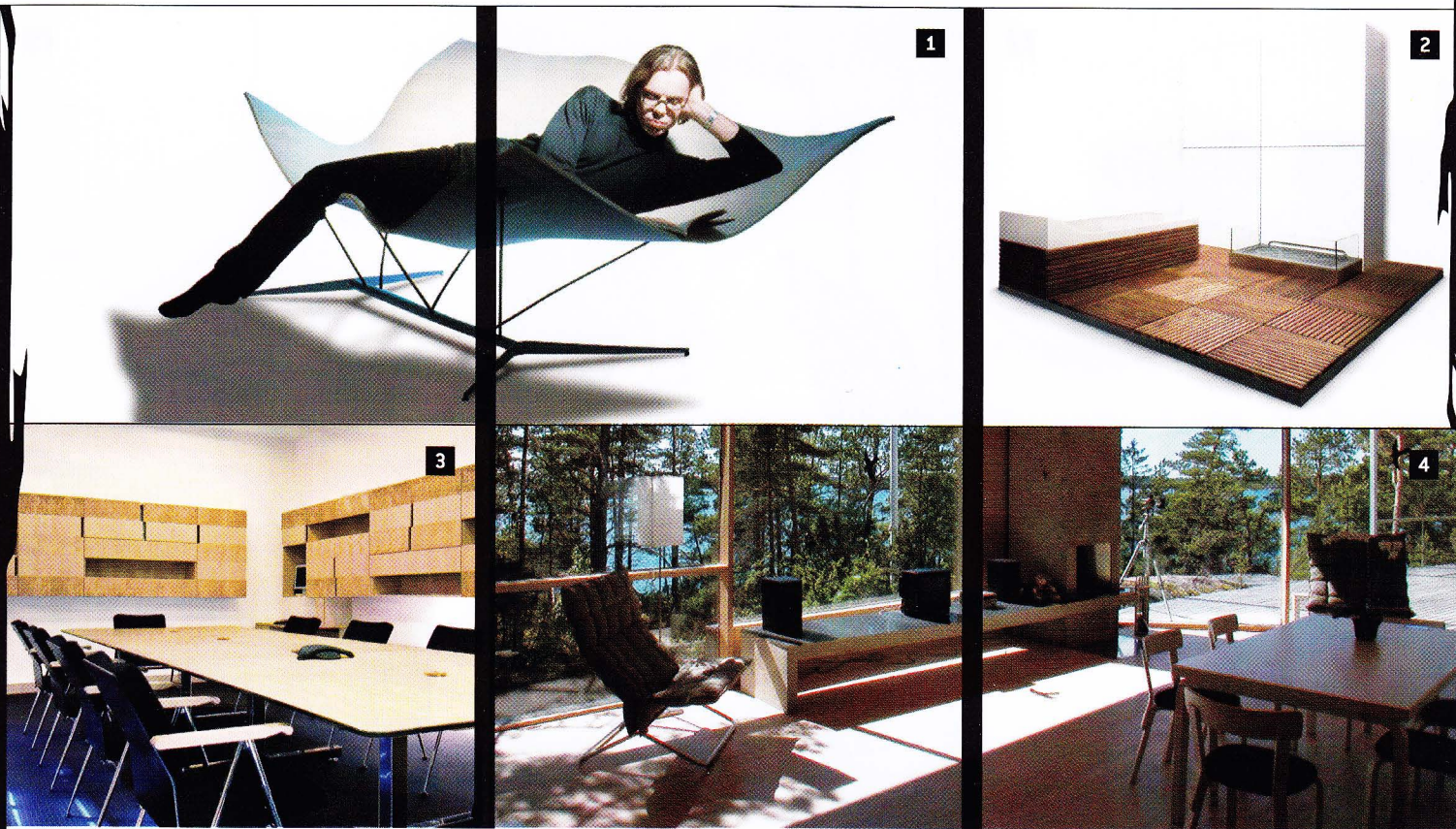
GRUPPEN VALVOMO VAR I 90'ERNE MED TIL AT BRYDE ARVEN OG INDVARSLE DEN FINSKE DESIGN-RENÆSSANCE.

OGSÅ I FINLAND KENDER MAN TIL KLAGESANGEN om, hvor svært det kan være for nye generationer af designere at bryde igennem den tunge arv efter de verdenskendte nationalklenodier. En for alle og alle for én var således briste eller bæremantraet, da otte arkitekter og designere tilbage i 1993 grundlagde Valvomo-gruppen. Ideen var at fungere som en kreativ tænketank og at kombinere design

ILKKA SUPPANEN / JORDBUNDET UDSYN

SIDSTE ÅR MODTOG ILKKA SUPPANEN DEN PRESTIGEFYLDTE BRUNO MATSSON-PRIS, FORDI HAN »MED SIN LOKALE FORANKRING OG GLOBALE PERSPEKTIV ER MED TIL SKABE FINSK DESIGNS FORTSATTE INTERNATIONALE FREMGANG.«

Med sine 338.147 kvadratkilometer og en befolkning på 5 millioner er Finland ikke kun et af Europas største lande, men også et af dem med mest albuerm; fra skærgården i Syd til de vide stepper i Lapland.

Som designer er Ilkka Suppanen (født 1968) ofte inspireret af den finske natur og spartanske livsstil. »Man skaber noget ud fra dét, man allerede har, og ikke ud fra en masse valgmuligheder,« fortæller designeren, som har brugt sine erfaringer fra sejlsporten til at designe sommerhuset Ilo i Åbos skærgård – der allerede ser ud til at blive et moderne finsk arkitektonisk ikon [4].

»Jeg var fascineret af sejlbadene som et sted, hvor man bor og er afhængig af naturens kræfter. Med et sommerhus er situationen den samme.

Der er ingen elektricitet på Ilo, men solpaneler. Vandtilførslen er sparsom og kommer fra en brønd. Da det ikke var muligt at komme hele vejen ud til huset med en bil, kunne materialerne ikke være større, end at to personer kunne bære dem,« fortæller Suppanen, som også står bag en perlerække af prisbelønnet design. Blandt dem Flying Carpet – en filtsøfa i form af et flyvende tæppe, skabt for det italienske firma Cappellini [1].

RATIONEL + PRAKTISK MENTALITET. Ilkka Suppanen, der blev hædret med Bruno Matsson-prisen i 2006, har også tegnet så forskellige ting som et kontor til den finske skovindustri, FAO, inspireret af de finske birkeskove [3], og det futuristiske interiør af en Saab 93, hvis sølvlaminerede sæder ligner oppustede airbags. Et spansk firma har nylig bedt ham designe sko, og her har han valgt en stil, inspireret af Laplands traditionelle støvler og taget fat i en finsk fletteknik, som normalt bruges til at flette kurve af bark.

Igennem sine forelæsninger på Helsinkis universitet for kunst og design er han vant til at sætte emnet i relief. »Kunst er ikke bare former og udtryk, men også værdier. Siden 1950'erne har en virksomhed som Artek systematisk brugt design til at markedsføre Finland. Men i takt med at vores land har forandret sig, er designidentiteten blevet mindre klar. Grundlæggende handler det stadig om demokratiske værdier og om design for alle. Man går altid efter de bedste materialer,

og der er en mening med produkterne,« mener Suppanen, som forklarer det funktionelle, finske design med befolkningens rationelle mentalitet.

»Indtil 50'erne var vi et udpræget landbrugssamfund, og folk var meget praktisk anlagte. Derfor havde vi heller ingen kvindefrigørelse – kvinderne har altid arbejdet og haft bærende indflydelse i samfundet,« fortæller Suppanen, som sammenligner arbejdsgangen i designverden med militæret.

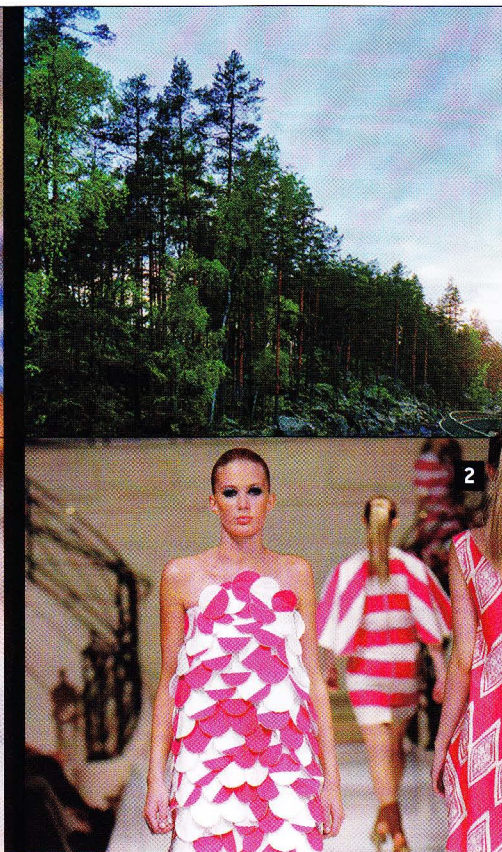
»Mens der er meget hierarki i lande som Italien, opererer de finske designere på samme måde som den finske hær med små, uafhængige enheder. Det giver en masse frihed og ansvar for den enkelte.« www.suppanenstudio.com

PENTAGON / NUTIDENS MULTIFUNKTIONELLE SAUNA

NÅR MAN BYGGER HUS I FINLAND, er saunaen efter sigende det første, der bliver opført. Saunaen er et varmt rum, hvor man kan vaske sig, sove og endda lave mad. For få generationer siden var det heller ikke usædvanligt, at kvinderne på landet fødte i saunaen. Det var også her, de døde blev vasket og gjort i stand, før de blev stillet til hvile på kirkegården.

I dag er saunaen fortsat en inkarneret del af den finske kultur – om end med en mere begrænset funktion. »Mens saunaerne ude på landet altid ligger ved vandet og i smukke omgivelser, er dem inde i byen mindre afslappende. Det er meget små og mørke, og ovnene er meget høje, ligesom bænkenene,« fortæller den ene af designfirmaet Pentagons to grundlæggere, Sauli Soumela.

Det var i forbindelse med en finsk designkonkurrence i 2005 om intelligent udnyttelse af rum, at Pentagon skabte Hot&Cool-saunaen [2] – hot, da der er tale om et varmt, afslappende rum – og cool, da man også kan bruge det, når saunaen er afkølet, til at slappe af med en bog eller dyrke yoga.

I dag fører en række unge designere traditionerne videre med udgangspunkt i økologiske farver og bæredygtighed. Blandt dem den finsk-japanske designer Naoto Niidome, som har designet for Marimekko og senest lavet en serie med sengetøj for tekstilfirmaet Nanso, hvis miljøvenlige print ligner en mellemting mellem en manga-tegneserie og en finsk saga.

Paula Suhonen er tidligere snowboardmester og startede med at designe snowboardtøj. I dag står hun bag kultmærket IvanaHelsinki, som senest blev vist på Hôtel Ritz under modeugen i Paris **[1+2]**. Tøjet produceres i Finland i stedet for i udviklingslandene, hvor produktionsprisen er meget lavere.

»Dagens luksus er lavet i hånden af voksne mennesker, som involverer sig i designet og måske selv kunne tænke sig at gå med det. Desuden tror vi på, at folk foretrækker at købe tøj, som er lavet i en lille skala i stedet for masseproducerede kollektioner, som findes overalt,« forklarer Suhonen, som grundlagde sit mærke i 1998, og som i dag også designer boligtekstiler. Tøjet handler snarere om design end om mode. Suhonen finder inspiration til tøjets struktur blandt finske glaskunstnere som Oiva Toikka og Birger Kaipainen, mens den finske natur inspirerer hende til at skabe print. »Den finske mode blev født i 1930'erne og er nu ved at vokse frem igen. Derfor er det spændende at være med til at præge udviklingen,« fortæller Paola Suhonen, som giver sin medfødte finske sisu (viljestykke) æren for vejen til succes. www.ivanahelsinki.com

ILKKA HALSO / OG DE ISCENESATTE LANDSKABER

SURREALISTISK SKØNHED OG KULTURPESSIMISME MØDES I DEN MARKANTE KUNSTFOTOGRAF ILKKA HALSOS VERDEN. Den storslåede finske natur og længslen efter selvstændighed smeltede sidst i 1800-tallet sammen i en markant oplom-

string i den finske malerkunst. Finland var i 1809 blevet et selvstyrende russisk fyrstedømme efter mere end 600 år som en del af Sverige. Men finnerne var ikke tilfredse, og da det russiske regime søgte at øge sin indflydelse, spirede en nationalromantisk bevægelse, hvor kunstnere byggede atelierer i vildmarken og i urørte naturområder.

Malerene Akseli Gallen-Kallela og Eero Järnefelt var inspireret af Karelens overnaturlige, vilde landskab.

I dag, hvor Finland fejrer sine 90 år, er det fotografene, som foreviger den finske natur. Den prisvindende fotograf Kristoffer Albrecht arbejder altid i sort-hvid og fastfryser øjeblikke, der genkalder forskellige visuelle minder.

I Ilkka Halsos tilfælde er hovedmotivet hans hjemstavn Orimattila, som ligger 80 km nordøst for Helsinki. Modsat sine kolleger iscenesætter Halso naturen som en menneskelig attraktion i digitalt manipulerede billeder. En rutsjebane-lignende bro **[3]** snørkler sig over en flod, mens en falden træstamme svæver i luften; holdt oppe af byggestilladser og oplyst som et monument. En stålpergola indrammer de uendelige vidder af himmel over Kitkafloden. På trods af billedernes surrealistiske skønhed er Halsos arbejde baseret på en pessimistisk vision af menneskets indtrængen i naturen.

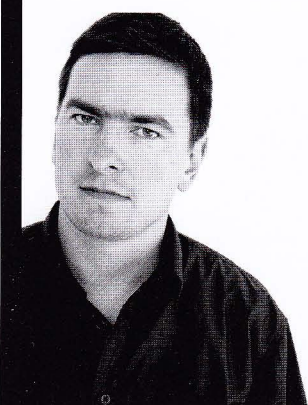
Han fokuserer på vores paradoksale forhold til naturen og blinde tro på teknologien og videnskaben som den ultimative løsning i vores egne gøremål.

Ifølge kunstneren ligger det nemlig i menneskets væsen at se på naturen som en fjende. »Jeg flyver, kører bil og er ikke engang vegetar. Jeg hverken vil eller kan leve anderledes,« siger Ilkka Halso, som beskriver naturen som sit medie og sit kunstneriske råstof, og hvis billeder har været vist på udstillinger i det meste af Europa. »Mine arbejder kan højst hjælpe med at forhale en katastrofe –men sandsynligvis fungerer de blot som en æstetisk fornøjelse.« www.anhava.com/artists

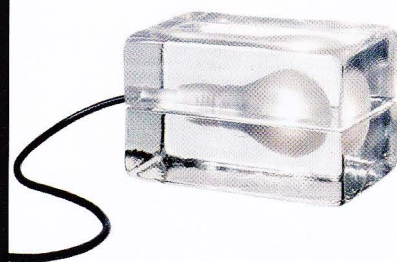
5

6

7

8

9

10

»Bænkene er lave som divaner, og ovnen er delvis nede i gulvet, så varmen spredes jævnt. Da der altid er meget mørkt i Finland om vinteren, spiller lyset en vigtig rolle. Det kommer fra en lysvæg og kan reguleres, så det enten er dæmpet eller meget lyst, så man kan få en antidepressiv lysbehandling.

Træet er af varmebehandlet asp, som kan modstå stærk varme og vand,« fortæller Soumela, som med saunaen først vandt den finske og siden yderligere hentedede en eftertraget Red Dot Award i Tyskland. Badeværelser er til daglig Pentagons speciale, ligesom brugskunst. Gruppens valgsprog er 'rationel passion', hvilket også kommer til udtryk i det meget finske produkt Big Mouth – en serie multifarvede fiskeblink [5]. www.pentagondesign.fi

HARRI KOSKINEN / DEN GLOBALE FINNE

FRIENDS OF INDUSTRY KALDER HARRI KOSKINEN SIT DESIGNSTUDIO, DER LIGGER VED VANDET I BYDELEN SILTASAARI. OG KOSKINEN, DER ER ET AF DE ABSOLUT HØJEST PROFILEREDE NAVNE I DEN NYE DESIGN-GENERATION, HAR VIRKELIG FORMÅET AT FÅ MANGE PRODUCENT-VENNER RUNDT OMKRING I HELE VERDEN.

GLAS ER HARRI KOSKINENS FORETRUKNE MATERIALE. Hans gennembrudsdesign er Block Lamp [7] fra 1996 – en lyspære som er indkapslet i en glasblok, hvorfra der går en lang sort ledning.

Det var, da den japanske modeskaber Issey Miyake så lampen – som i dag findes på MoMA-museet i New York – at han kontaktede Koskinen [6] for at indlede et samarbejde. Resultatet blev Miyakes ikoniske parfumeflasker og en serie af Miyake-armbåndsurre [8] under navnet Vakio Suomi – som betyder finsk standard. Og det var netop i Japan, Koskinen lagde grunden til sin berømmelse, da

han for syv år siden udstillede på Issey Miyake Studio. Siden har han designet bl.a. keramik-servicet Oma for Iittala, vaser for italienske Venini [10], K-stolen for Woodnotes [9] og de skulpturelle vodkaflasker for Finlandia. Faktisk produceres 70 procent af hans ting i udlandet, og som den eneste finske designer siden Kaj Franck har han vundet den italienske Compasso d'Oro-pris for stolen Muu produceret af Montina.

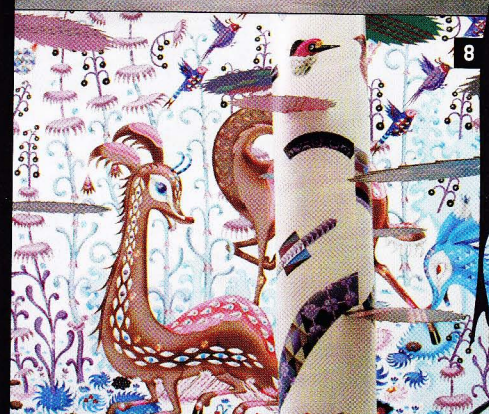
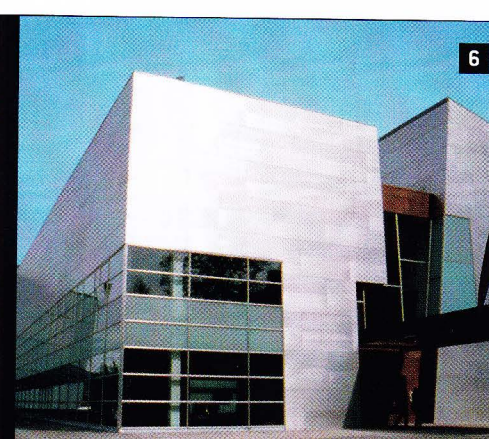
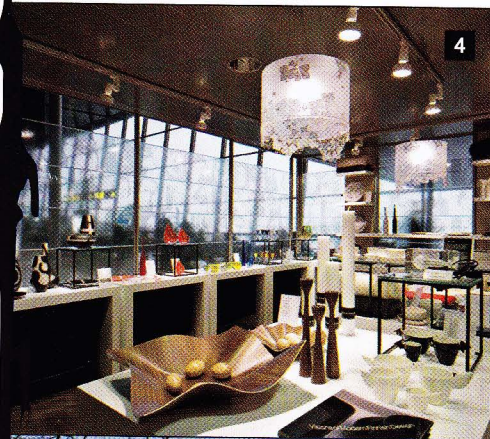
Hans mest succesfulde design til dags dato er læselampen Oluce, som fungerer som en afmonterbar lommelygte. På Upper West Side i Manhattan i New York åbner denne måned en restaurant med galleri, som er indrettet af Koskinen – både med hans egne design og med finske nationalklenodier af bl.a. Aalto.

»Der findes så meget fancy design i dag fra unge designere. Men det vigtigste er, at det er i god kvalitet, og at det er brugbart,« siger Koskinen, der også har tegnet glaslamper for det danske firma Muuto. »I Skandinavien bliver vi opfostret med så meget rummelighed, at vi kan udforske vores individualitet, men samtidig ønsker vi at give noget tilbage til samfundet. Den dualitet har været en af de drivende kræfter bag det bedste i Skandinavisk design og vil være det fremover, tror jeg.« www.harrikoskinen.com

IVANAHELSINKI / ETISK MODE MADE IN FINLAND

STÆRK NATUR OG SUND FORNUFT STÅR SAMMEN I DET FINSKE MODEBILLEDE.

Det var med Marimekko i front, at den finske tekstilindustri for alvor fik luft under vingerne i 1960'erne. Modehusets farverige design og grafiske tryk skabte verdenssensation og talte kunder som den amerikanske præsidentfrue Jacqueline Kennedy – længe før 'product placement' var blevet et begreb. Finnerne har altid levet tæt sammen med naturen, og omdrejningspunktet var et hensyn til miljøet.

HELSINKI / TO SEE

REJSEGUIDEN LONELY PLANET HAR NETOP PLACERET HELSINKI SOM NUMMER 1 BLANDT VERDENS HIPPESTE BYER I 2008 – IKKE MINDST PÅ GRUND AF HOVEDSTADENS STORE UDBUD AF DESIGN, KUNST, MUSIK OG UNDERHOLDNING TIL RIMELIGE PRISER.

Arkitektur og design har altid spillet en særlig rolle i den finske hovedstad. Mens store dele af den gamle by er præget af den russiske fortid med empirebygninger af arkitekten C.L. Engel og Kaleva-inspirerede jugendhuse, tæller senere tiders arkitektoniske perler Tempelkirken, som er sprængt ind i en rød granitklippe, som udgør kirkevæggene, og Aaltos Finlandia-koncerthus [7] som ligger ud til Tölö-søen, hvor Kiasmamuseet for moderne kunst [6] også ligger, ligesom Nationaloperaen og et kommende koncerthus.

MUSEER/KUNSTUDBUDET er rigt i Helsinki. To obligatoriske adresser er Kiasma (Mannerheimgatan 2), som har spillet en stor rolle i at fremme den nordiske kunst, og nationalgalleriet Anteneum (Brunnsgatan 2) med værker af de største finske kunstnere. Kunstmæcenen Amos Andersons museum (Georgsgatan 27) er også et spændende besøg ligesom Sinebrychoff (Boulevarden 40). Mannerheim-museet (Kallioliinnavägen 14) giver et sjældent indblik i general Mannerheims liv og levned – han arbejdede ved det russiske hof og var en overgang Finlands præsident.

HOTELLER/ARKITEKTUR forenes med livsstil i art deco-hotellet Hotel Torn (Georgsgatan 26), som er Finlands første højhus. Indretningen er holdt i den oprindelige stil, og på øverste etage findes en bar med panoramaudsigt over byen. Det

nærliggende og nye designhotel Klaus K. Hotel (Boulevarden 2-4) figurerer på Condé Nast 'cool hotels'-liste og er inspireret af det finske nationalepos Kalevala. Hotelbaren og natklubben er et populært mødested for de unge og hippe, mens et lidt ældre klientel frekventerer det femstjernede Jugendhotel Kämp (Västra Esplanaden 29), som også er et eftertragtet spisested.

DESIGN/FØR SHOPPINGTUREN kan man med fordel begynde på Design Museum (Högbergsgatan 23) for at stifte bekendtskab med de vigtigste finske navne. Det nærliggende Design Forum (Georgsgatan 7) er en god introduktion til de bedste unge designere, som præsenteres med månedlige udstillinger [4].

Et must er desuden Artek (Östra Esplanaden 18) – en institution inden for moderne finske møbler og accessories, ligesom det mere end 125 år gamle Iittala (Västra Esplanaden 25). »Langtidsholdbart design mod dagens smid ud-mentalitet« er Iittalas motto, og beviset er Kaj Franck og Alvar og Aino Aaltos klassikere, som blander sig med de seneste design, bl.a. de berømte glASFUGLE fra Oiva Toikka. Foruden den klassiske glaskunst og et væld af nye kollektioner fører butikken også produkter for serviceproducenten Hackman og Arabia – Finlands største porcelænsfabrikant [8 + 10].

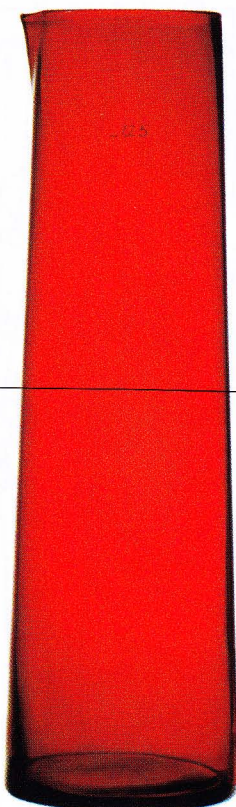
Arabias velkendte produkter kan købes i anden sortering på Arabia-fabrikken (Tavastvägen 135A), der i dag er et museum og factory outlet, også med produkter fra Iittala.

Hvis man tager en sporvogn [9] til Munksnäs, kan man opleve den gennemførte designbutik Skanno (Sundholmshuset, Porkkalagatan 13G) fra 1946, som fører de bedste finske design, kombineret med kunstudstillinger og kulturevents.

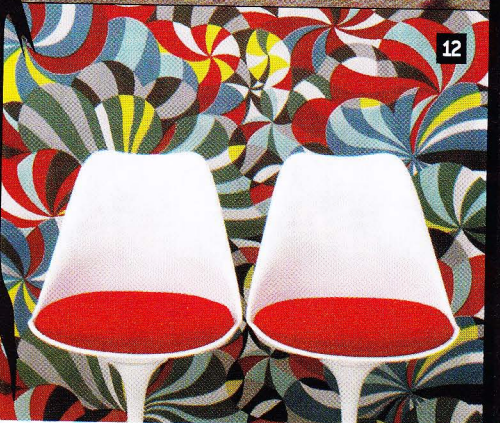
MODE OG SMYKKER/MARIMEKKOS (Västra Esplanaden 31) sribede Tasaraitatrøjer var i 1970'erne så populære, at Finland blev kaldt for 'landet med de

9

10

12

11

tusinde søer og tusinde striber'. Med retrobølgen de seneste ti år har Marimekko fået renæssance, både hvad gælder de klassiske, men også med en perlerække af unge designere. Butikken fører forsat de farverige klassikere, såvel som nye kollektioner både inden for mode, boligtekstiler og accessories [5 + 12].

IVANAHELSINKI (Nylandsgatan 15) forsætter traditionerne med print og bomuld, mens modeskaberer Hanna Saréns (Fredriksgatan 45) stil er mere international, og hendes sko er bl.a. set på Carrie i kultserien Sex & the City.

Tiia Vanhatapio (Skepparegatan 43) tæller kunder som Dita von Teese og designer desuden tøj til børn og senest fikse forklæder til Artek.

Håndlavede smykker er også en dybt forankret tradition og inspireret af den mangfoldige finske natur, hvor man i nord finder guld og halvædelsten. Klassikeren på området er Lapponia, som blandt andet forhandles i varehuset Stockmann, mens Maria Jauhanaian (Design Forum) er blandt de fremtrædende i en ny generation af unge smykkedesignere, som også udstiller på MoMA-museet i New York.

MAD OG RESTAURANTER. Man spiser godt i Helsinki. Og det finske køkken, som til dels har en russisk indflydelse, er baseret på råvarer som elg, ren, bærsorter som muldebær og frisk fisk, som sejles ind i små træbåde af fiskerne på torget – et marked, der ligger ved havet foran præsidentpaladset. I den tilstødende Saluhall kan man også købe forskellige finske delikatesser og friske råvarer.

Et populært frokoststed er det Rupert Gardner-designede Teatteri (Västra Esplanaden 2), der ligger på bagsiden af det svenske teater med to restauranter og en natklub. Lidt længere væk findes Savoy (Östra Esplanaden 14) – indrettet af Aalto og intakt med de oprindelige møbler og Savoy-vaser. Foruden et finere finsk køkken byder stedet på en suveræn udsigt over byen. I Korjamo Culture Factory (Tölögatan 51B) går mad, kunst og kulturevents op i en højere enhed. Den luftige restaurant er indrettet af den finske designgruppe Koko3 (Koko kolme).

NATKLUBBER Teateris minimalistisk indrettede natklub, komplet med en VIP-afdeling, er et eftertragtet sted ligesom Kämp Club, der er luksuriøst indrettet med behagelige sofaer og en smuk krystalbar. Et populært dansested er Stockholm indrettet i jugendstil med gamle lysekroner.

Helsinkis absolut hippeste natklub er Blåk, som lige er startet af Jenni-Dahlman-Räikkönen, tidligere Miss Finland og gift med F1-verdensmesteren Kimi Räikkönen. Entré kræver dog et medlemskab, som koster 1000 euro.

TURE I Munksnäs lidt uden for centrum ligger Alvar Aaltos funkishjem og atelier (Rievägen 20), som for få år siden blev åbnet for offentligheden med daglige guidede turer. Eliel Saarinens Kaleva-inspirerede Jugendhus Hvitträsk (Hvitträskvägen 166) er også et interessant besøg. Før han drog til USA med familien (hans søn Eero blev senere verdensberømt for bl.a. sine tulipanstole), boede Saarinen her og havde tegnestue med kollegerne Lindgren og Gesellius, og huset er indrettet med deres møbler og kunsthåndværk i finsk nationalromantisk stil. Saarinen har signeret flere af Helsinkis monumentale byggerier. [11].

I den modsatte retning og få minutter fra byens centrum ligger villabyen Brändö. Det lille øsamfund, som i år fejrer 100 år, blev skabt for at forene kultur, arkitektur, sport og natur. Finlands første præsident, Ståhlberg, boede her ligesom en række førende arkitekter og designere – blandt dem Kaj Franck og den flygtede russiske guldsmed Agaton Fabergé – jernportene til hans hus bærer stadig hans berømte initialer. På Brändös gamle Casino (Silversundsstigen 1) kan man spise med udsigt til havet og til Sveaborg – et historisk øfort og Unesco-monument.

AFSLAPNING Svømmehallen Georggatans Simhall (Georgsgatan 21) fra 1928 er endnu en arkitektonisk attraktion med nøgensvømning (kvinder og mænd på forskellige dage) og saunamuligheder. I Helsinki Day Spa (Skillnaden 4) finder man foruden saunaer forskellige former for massage og aromatiske bade.